

- Ustawa o strażach gminnych**
z dnia 29 sierpnia 1997 r. (Dz.U. Nr 123, poz. 779)
tj. z dnia 24 października 2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 1383)
tj. z dnia 10 maja 2016 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 706)
tj. z dnia 13 kwietnia 2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 928)
tj. z dnia 30 sierpnia 2019 r. (Dz.U. z 2019 r. poz. 1795)
tj. z dnia 16 września 2021 r. (Dz.U. z 2021 r. poz. 1763)

(zm.)

Rozdział 1. Przepisy ogólne.

Art. 1 [Straż gminna; rola straży]

1. Do ochrony porządku publicznego na terenie gminy może być utworzona samorządowa umundurowana formacja - straż gminna, zwana dalej „strażą”.
2. Straż spełnia służebną rolę wobec społeczności lokalnej, wykonując swe zadania z poszanowaniem godności i praw obywateli.

Art. 2 [Utworzenie straży gminnej; straż miejska]

1. Rada gminy może utworzyć straż gminną.
2. Rada gminy tworzy straż po zasięgnięciu opinii właściwego terytorialnie komendanta wojewódzkiego (Stołecznego) Policji, o czym zawiadamia wojewodę. W przypadku nieotrzymania opinii, rada gminy może utworzyć straż po upływie 14 dni od dnia przedstawienia wniosku o wydanie opinii.
3. W gminach, w których organem wykonawczym jest burmistrz (prezydent miasta), straż nosi nazwę „straż miejska”.

Art. 3 [Porozumienie o utworzeniu wspólnej straży]

1. Gminy sąsiadujące na obszarze jednego województwa mogą zawrzeć, po zasięgnięciu opinii właściwego terytorialnie komendanta wojewódzkiego (Stołecznego) Policji, porozumienie o utworzeniu wspólnej straży. W przypadku nieotrzymania opinii gminy sąsiadujące na obszarze jednego województwa mogą zawrzeć porozumienie o utworzeniu wspólnej straży po upływie 14 dni od dnia przedstawienia wniosku o wydanie opinii.
2. Porozumienie określa w szczególności:
  - 1) zasięg terytorialny działania wspólnej straży;
  - 2) sposób finansowania wspólnej straży;
  - 3) radę gminy, która nada regulamin wspólnej straży i może ją rozwiązać;
  - 4) wójta, burmistrza (prezydenta miasta), któremu wspólna straż będzie podlegać.

Art. 4 [Rozwiązanie straży] Rada gminy może rozwiązać straż po zasięgnięciu opinii właściwego terytorialnie komendanta wojewódzkiego (Stołecznego) Policji, o czym zawiadamia wojewodę. W przypadku nieotrzymania opinii, rada gminy może rozwiązać straż po upływie 14 dni od dnia przedstawienia wniosku o wydanie opinii.

Art. 5 [Koszty związane z funkcjonowaniem straży] Koszty związane z funkcjonowaniem straży są pokrywane z budżetu gminy.

Rozdział 2. Organizacja, zadania i zakres uprawnień straży.

Art. 6 [Straż jako jednostka organizacyjna gminy]

1. Straż jest jednostką organizacyjną gminy.
2. Rada gminy może postanowić o umiejscowieniu straży w strukturze urzędu gminy. W takim przypadku szczegółową strukturę organizacyjną straży określa regulamin straży nadawany przez wójta, burmistrza (prezydenta miasta).

Art. 7 [Komendant]

1. Strażą kieruje komendant, zatrudniany na podstawie umowy o pracę przez wójta, burmistrza (prezydenta miasta), po zasięgnięciu opinii właściwego terytorialnie komendanta wojewódzkiego (Stołecznego) Policji. W przypadku nieotrzymania opinii wójt, burmistrz (prezydent miasta) może zatrudnić komendanta po upływie 14 dni od dnia przedstawienia wniosku o wydanie opinii.
2. Przełożonym Komendanta jest wójt, burmistrz (prezydent miasta).

Art. 8 [Regulamin straży]

1. *(uchylony)*
2. Szczegółową strukturę organizacyjną straży określa regulamin straży nadawany przez radę gminy.

Art. 8a [Stanowiska strażnicze] W straży ustanawia się stanowiska strażnicze:

- 1) aplikanta;
- 2) młodszego strażnika;
- 3) strażnika;
- 4) starszego strażnika;

- 5) młodszego specjalisty;
- 6) specjalisty;
- 7) starszego specjalisty;
- 8) młodszego inspektora;
- 9) inspektora;
- 10) starszego inspektora;
- 11) zastępcy kierownika;
- 12) kierownika;
- 13) zastępcy naczelnika;
- 14) naczelnika;
- 15) zastępcy komendanta;
- 16) komendanta.

Art. 9 [Nadzór nad działalnością straży; współpraca Policji i straży]

1. Nadzór nad działalnością straży sprawuje wójt, burmistrz (prezydent miasta).
2. Nadzór nad działalnością straży w zakresie:
  - 1) wykonywania uprawnień, o których mowa w art. 12,
  - 2) użycia broni palnej oraz środków przymusu bezpośredniego,
  - 3) ewidencji, o której mowa w art. 9a ust. 1
 - sprawuje wojewoda przy pomocy komendanta wojewódzkiego (Stołecznego) Policji działającego w jego imieniu.
3. Wojewoda sprawuje nadzór przez:
  - 1) okresowe lub doraźne kontrole, obejmujące całokształt lub część spraw poddanych nadzorowi;
  - 2) wydawanie zaleceń pokontrolnych oraz kontrolę prawidłowości i terminowości ich realizacji;
  - 3) podejmowanie innych czynności zmierzających do usunięcia stwierdzonych uchybień i zapobieżenia ich powstawaniu.
4. W związku z wykonywaniem swoich zadań straż współpracuje z Policją. W tym celu wójt, burmistrz (prezydent miasta) może zawierać z właściwym terytorialnie komendantem Policji porozumienie o współpracy straży i Policji.
5. Współpraca Policji i straży polega w szczególności na:
  - 1) stałej wymianie informacji o zagrożeniach występujących na określonym terenie w zakresie bezpieczeństwa ludzi i mienia, spokoju i porządku publicznego;
  - 2) zorganizowaniu systemu łączności Policji i straży, uwzględniającego lokalne potrzeby i możliwości oraz zapewniającego utrzymanie stałej łączności między jednostkami Policji i straży;
  - 3) koordynowaniu rozmieszczenia służb policyjnych i straży, z uwzględnieniem zagrożeń występujących na danym terenie;
  - 4) wspólnym prowadzeniu działań porządkowych w celu zapewnienia spokoju i porządku w miejscach zgromadzeń, imprez artystycznych, rozrywkowych i sportowych, a także w innych miejscach publicznych;
  - 5) organizowaniu wspólnych szkoleń oraz ćwiczeń policjantów i strażników gminnych (miejskich);
  - 6) wymianie informacji w zakresie obserwowania i rejestrowania przy użyciu środków technicznych obrazu zdarzeń w miejscach publicznych.
- 5a. W celu realizacji zadań, o których mowa w art. 11 ust. 1 pkt 1 i 3, w przypadku powszechnego zagrożenia bezpieczeństwa publicznego, katastrofy, klęski żywiołowej, stanu zagrożenia epidemicznego, stanu epidemii lub innej sytuacji kryzysowej, na obszarze województwa lub gminy, wojewoda może na czas określony zarządzić użycie straży do wspólnych działań z Policją. O zarządzeniu użycia straży do wspólnych działań z Policją wojewoda niezwłocznie informuje właściwego terytorialnie wójta, burmistrza (prezydenta miasta).
- 5b. W przypadku, o którym mowa w ust. 5a, straż podlega dowództwu właściwego terytorialnie komendanta Policji.
6. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, tryb sprawowania nadzoru nad działalnością straży przez właściwego terytorialnie wojewodę przy pomocy komendanta wojewódzkiego (Stołecznego) Policji, kierując się potrzebą zapewnienia zgodnej z prawem realizacji zadań straży.
7. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, formy współpracy straży z Policją oraz sposób informowania wojewody o tej współpracy, kierując się potrzebą zapewnienia skuteczności tej współpracy.

Art. 9a [Ewidencja]

1. Straż prowadzi ewidencję:
  - 1) etatów;
  - 2) wyposażenia, w tym środków przymusu bezpośredniego, broni palnej, środków technicznych służących do obserwowania i rejestrowania obrazu zdarzeń w miejscach publicznych, pojazdów;
  - 3) wyników działań straży.
2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, zakres i sposób prowadzenia ewidencji, uwzględniając dane podlegające wpisowi oraz możliwość jej prowadzenia w systemie informatycznym.

Art. 9b [Przekazanie informacji o danych zawartych w ewidencji]

1. Komendanci straży przekazują właściwemu terytorialnie komendantowi wojewódzkiemu (Stołecznemu) Policji do dnia 31 stycznia każdego roku informacje o danych zawartych w ewidencji, o której mowa w art. 9a ust. 1. Zbiorcze informacje z obszaru województwa komendant wojewódzki (Stołeczny) Policji składa do końca lutego każdego roku wojewodzie.
2. Wojewoda, do dnia 15 marca każdego roku, przekazuje ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych otrzymane informacje z obszaru województwa o danych zawartych w ewidencjach, o których mowa w art. 9a ust. 1.

Art. 10 [Zakres zadań straży; strażnicy]

1. Straż wykonuje zadania w zakresie ochrony porządku publicznego wynikające z ustaw i aktów prawa miejscowego.
2. Zadania, o których mowa w ust. 1, wykonują pracownicy straży, zwani dalej „strażnikami”, po ukończeniu z wynikiem pozytywnym szkolenia podstawowego, o którym mowa w art. 25.

Art. 10a [Przetwarzanie danych osobowych]

1. Straż w celu realizacji ustawowych zadań może przetwarzać dane osobowe, z wyłączeniem danych ujawniających pochodzenie rasowe lub etniczne, poglądy polityczne, przekonania religijne lub filozoficzne, przynależność wyznaniową, partyjną lub związkową, jak również danych o stanie zdrowia, kodzie genetycznym, nałogach lub życiu seksualnym, bez wiedzy i zgody osoby, której dane te dotyczą, uzyskane:
  - 1) w wyniku wykonywania czynności podejmowanych w postępowaniu w sprawach o wykroczenia;
  - 2) z rejestrów, ewidencji i zbiorów, do których straż posiada dostęp na podstawie odrębnych przepisów.
2. Administratorem danych osobowych przetwarzanych w celu, o którym mowa w art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2018 r. o ochronie danych osobowych przetwarzanych w związku z zapobieganiem i zwalczaniem przestępczości (Dz.U. z 2019 r. poz. 125), przez straż jest komendant straży.

Art. 10b [Wyszukiwanie informacji] W celu wykonywania zadań w zakresie kontroli ruchu drogowego, o których mowa w art. 129b ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. z 2021 r. poz. 450, 463, 694, 720 i 1641), straż może prowadzić wyszukiwanie informacji za pośrednictwem Krajowego Punktu Kontaktowego, na zasadach określonych w art. 80k-80r tej ustawy.

Art. 11 [Zadania straży]

1. Do zadań straży należy w szczególności:
  - 1) ochrona spokoju i porządku w miejscach publicznych;
  - 2) czuwanie nad porządkiem i kontrola ruchu drogowego - w zakresie określonym w przepisach o ruchu drogowym;
  - 2a) kontrola publicznego transportu zbiorowego - w zakresie określonym w art. 45 ust. 1 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym (Dz.U. z 2021 r. poz. 1371);
  - 3) współdziałanie z właściwymi podmiotami w zakresie ratowania życia i zdrowia obywateli, pomocy w usuwaniu awarii technicznych i skutków klęsk żywiołowych oraz innych miejscowych zagrożeń;
  - 4) zabezpieczenie miejsca przestępstwa, katastrofy lub innego podobnego zdarzenia albo miejsc zagrożonych takim zdarzeniem przed dostępem osób postronnych lub zniszczeniem śladów i dowodów, do momentu przybycia właściwych służb, a także ustalenie, w miarę możliwości, świadków zdarzenia;
  - 5) ochrona obiektów komunalnych i urządzeń użyteczności publicznej;
  - 6) współdziałanie z organizatorami i innymi służbami w ochronie porządku podczas zgromadzeń i imprez publicznych;
  - 7) doprowadzanie osób nietrzeźwych do izby wytrzeźwień lub miejsca ich zamieszkania, jeżeli osoby te zachowaniem swoim dają powód do zgorznienia w miejscu publicznym, znajdują się w okolicznościach zagrażających ich życiu lub zdrowiu albo zagrażają życiu i zdrowiu innych osób;
  - 8) informowanie społeczności lokalnej o stanie i rodzajach zagrożeń, a także inicjowanie i uczestnictwo w działaniach mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami społecznymi;
  - 9) konwojowanie dokumentów, przedmiotów wartościowych lub wartości pieniężnych dla potrzeb gminy.
2. W związku z realizowanymi zadaniami określonymi w ust. 1 i art. 10, straż przysługuje prawo do obserwowania i rejestrowania przy użyciu środków technicznych obrazu zdarzeń w miejscach publicznych w przypadku, gdy czynności te są niezbędne do wykonywania zadań oraz w celu:
  - 1) utrwalania dowodów popełnienia przestępstwa lub wykroczenia;
  - 2) przeciwdziałania przypadkom naruszania spokoju i porządku w miejscach publicznych;
  - 3) ochrony obiektów komunalnych i urządzeń użyteczności publicznej.
3. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, sposób wykonywania czynności, o których mowa w ust. 2, uwzględniając potrzebę zapewnienia skuteczności obserwowania i rejestrowania przy użyciu środków technicznych obrazu zdarzeń w miejscach publicznych, a także potrzebę respektowania godności ludzkiej oraz przestrzegania i ochrony praw człowieka.

Art. 12 [Prawa strażnika]

1. Strażnik wykonując zadania, o których mowa w art. 10 i 11, ma prawo do:
  - 1) udzielania pouczeń, zwracania uwagi, ostrzegania lub stosowania innych środków oddziaływania wychowawczego;
  - 2) legitymowania osób w uzasadnionych przypadkach w celu ustalenia ich tożsamości;
  - 3) ujęcia osób stwarzających w sposób oczywisty bezpośrednie zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego, a także dla mienia i niezwłocznego doprowadzenia do najbliższej jednostki Policji;
  - 3a) dokonywania kontroli osobistej, przeglądania zawartości podręcznych bagaży osoby w przypadku istnienia uzasadnionego podejrzenia popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary lub w związku z wykonywaniem czynności określonych w ust. 1 pkt 3 - na zasadach i w sposób określony w ust. 1c-1m;
  - 3b) dokonywania sprawdzenia prewencyjnego osób doprowadzanych, o których mowa w art. 11 ust. 1 pkt 7, w celu ochrony przed bezprawnymi zamachami na życie lub zdrowie osób lub mienie, a także w celu ochrony przed nieuprawnionymi działaniami skutkującymi zagrożeniem życia lub zdrowia;
  - 4) nakładania grzywien w postępowaniu mandatowym za wykroczenia określone w trybie przewidzianym przepisami o postępowaniu w sprawach o wykroczenia;
  - 5) dokonywania czynności wyjaśniających, kierowania wniosków o ukaranie do sądu, oskarżania przed sądem i wnoszenia środków odwoławczych - w trybie i zakresie określonych w Kodeksie postępowania w sprawach o wykroczenia;

- 6) usuwania pojazdów i ich unieruchamiania przez blokowanie kół w przypadkach, zakresie i trybie określonych w przepisach o ruchu drogowym;
- 7) wydawania osobom poleceń określonego zachowania się w granicach niezbędnych do wykonywania czynności określonych w pkt 1-6;
- 8) żądania niezbędnej pomocy od instytucji państwowych i samorządowych;
- 9) zwracania się, w nagłych przypadkach, o pomoc do jednostek gospodarczych, prowadzących działalność w zakresie użyteczności publicznej oraz organizacji społecznych, jak również do każdej osoby o udzielenie doraźnej pomocy na zasadach określonych w ustawie o Policji.
- 10) *(uchylony)*
- 1a. Straż w toku wykonywania czynności, o których mowa w ust. 1 i art. 11 ust. 2, ma obowiązek respektowania godności ludzkiej oraz przestrzegania i ochrony praw człowieka. Czynności te powinny być wykonywane w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby, wobec której zostają podjęte.
- 1b. *(uchylony)*
- 1c. Kontrola osobista polega na sprawdzeniu:
- 1) zawartości odzieży i obuwia osoby poddawanej kontroli osobistej, zwanej dalej „osobą kontrolowaną”, i przedmiotów, które znajdują się na jej ciele;
  - 2) zawartości podręcznego bagażu oraz innych przedmiotów, które posiada przy sobie osoba kontrolowana;
  - 3) jamy ustnej, nosa, uszu oraz włosów osoby kontrolowanej.
- 1d. Sprawdzenia, o którym mowa w ust. 1c, można dokonać wzrokowo lub manualnie.
- 1e. Strażnik dokonujący kontroli osobistej:
- 1) przystępując do czynności związanych z kontrolą osobistą podaje swoje stanowisko, imię i nazwisko w sposób umożliwiający odnotowanie tych danych, a także podstawę prawną i przyczynę podjęcia kontroli osobistej;
  - 2) legitymuje osobę kontrolowaną oraz inne osoby, jeżeli uczestniczą w czynności;
  - 3) może wezwać osobę kontrolowaną do dobrowolnego wydania przez nią broni lub innych niebezpiecznych przedmiotów mogących służyć do popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary lub przedmiotów, których posiadanie jest zabronione lub stanowiących zagrożenie życia lub zdrowia lub przedmiotów mogących stanowić dowód rzeczowy lub podlegających przepakowaniu oraz może żądać opróżnienia przez osobę kontrolowaną kieszeni, innych części odzieży, obuwia lub przedmiotów znajdujących się na ciele osoby kontrolowanej lub przez nią posiadanych;
  - 4) odbiera osobie kontrolowanej posiadaną broń lub inne niebezpieczne przedmioty mogące służyć do popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary lub przedmioty, których posiadanie jest zabronione, lub które stanowią zagrożenie życia lub zdrowia, lub przedmioty mogące stanowić dowód rzeczowy lub podlegające przepakowaniu.
- 1f. Przedmioty, o których mowa w ust. 1e pkt 4, przekazuje się za potwierdzeniem odbioru właściwym podmiotom albo zwraca się osobie kontrolowanej.
- 1g. Kontroli osobistej dokonuje strażnik tej samej płci, co osoba kontrolowana, w miejscu niedostępnym w czasie wykonywania kontroli dla osób postronnych.
- 1h. W przypadku gdy kontrola osobista musi być dokonana niezwłocznie, w szczególności ze względu na okoliczności mogące stanowić zagrożenie życia lub zdrowia ludzkiego lub mienia, może jej dokonać strażnik płci odmiennej niż osoba kontrolowana, także w miejscu niespełniającym warunku, o którym mowa w ust. 1g.
- 1i. Podczas kontroli osobistej może być obecna osoba przybrana przez strażnika, a w przypadku gdy nie uniemożliwi to przeprowadzenia kontroli osobistej albo nie utrudni jej przeprowadzenia w istotny sposób, może być obecna także osoba wskazana przez osobę kontrolowaną.
- 1j. Po zakończeniu kontroli osobistej strażnik poucza osobę kontrolowaną o prawie do złożenia zażalenia, o którym mowa w ust. 1l, oraz o prawie do żądania sporządzenia protokołu z kontroli osobistej.
- 1k. Z kontroli osobistej sporządza się protokół w przypadku, gdy osoba kontrolowana zgłosiła takie żądanie bezpośrednio po jej dokonaniu oraz w przypadku, gdy w toku kontroli znaleziono broń lub przedmioty, o których mowa w ust. 1e pkt 4. Protokół zawiera w szczególności:
- 1) oznaczenie czynności, podstawę prawną i przyczynę jej podjęcia;
  - 2) miejsce podjęcia czynności oraz datę i godzinę rozpoczęcia i zakończenia czynności;
  - 3) imię i nazwisko, datę i miejsce urodzenia oraz miejsce zamieszkania lub pobytu osoby kontrolowanej i osób uczestniczących w czynności;
  - 4) rodzaj dokumentu, który stanowił podstawę do ustalenia tożsamości, a w przypadku gdy tożsamość osoby ustalono w inny sposób - dane pozwalające na ustalenie tożsamości osoby;
  - 5) stanowisko, imię i nazwisko strażnika dokonującego czynności;
  - 6) przebieg czynności, oświadczenia i wnioski jej uczestników;
  - 7) spis znalezionych i odebranych przedmiotów oraz w miarę potrzeby ich opis;
  - 8) pouczenie osoby kontrolowanej o jej prawach;
  - 9) w miarę potrzeby stwierdzenie innych okoliczności dotyczących przebiegu czynności.
- 1l. Osobie kontrolowanej przysługuje zażalenie do sądu rejonowego właściwego ze względu na miejsce dokonania kontroli osobistej, w terminie 7 dni od dnia jej dokonania, w celu zbadania zasadności, legalności oraz prawidłowości jej dokonania. Do zażalenia stosuje się odpowiednio przepisy rozdziału 50 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2021 r. poz. 534 i 1023).
- 1m. W przypadku stwierdzenia bezzasadności, nielegalności lub nieprawidłowości dokonania kontroli osobistej, sąd zawiadamia o tym prokuratora i komendanta straży, w której zatrudniony jest strażnik, który dokonał kontroli osobistej.
- 1n. W przypadku gdy w toku kontroli osobistej nie znaleziono broni lub przedmiotów, o których mowa w ust. 1e pkt 4, lub w przypadku gdy osoba kontrolowana nie zgłosiła żądania sporządzenia protokołu z kontroli, kontrolę osobistą dokumentuje się w notatniku służbowym lub w notatce służbowej, określając datę, czas, miejsce i przyczynę jej dokonania, dane osób w niej uczestniczących oraz rodzaj i wynik czynności, a także informację o pouczeniu osoby kontrolowanej, o którym mowa w ust. 1j.
- 1o. Sprawdzenie prewencyjne osób doprowadzanych, o którym mowa w ust. 1 pkt 3b, polega na manualnym sprawdzeniu osoby, zawartości jej odzieży oraz przedmiotów znajdujących się na jej ciele lub przez nią

posiadanych.

1p. W toku wykonywania czynności, o których mowa w ust. 1o, strażnik może, w uzasadnionych przypadkach, przeprowadzić badania na zawartość alkoholu w wydychanym powietrzu. Warunki oraz sposób przeprowadzania badań, o których mowa w zdaniu pierwszym, określają przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 47 ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2021 r. poz. 1119).

1q. W przypadku gdy w stosunku do osób doprowadzanych, o którym mowa w art. 11 ust. 1 pkt 7, zachodzi uzasadnione podejrzenie że posiadają przy sobie niebezpieczne przedmioty dla życia lub zdrowia ludzkiego, dokonuje się kontroli osobistej na zasadach i w sposób określony w ust. 1c-1n.

2. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, zakres i sposób wykonywania czynności, o których mowa w ust. 1 pkt 2, 3, 3b, 8 i 9, uwzględniając potrzebę zapewnienia skuteczności podejmowanych przez strażnika czynności, a także potrzebę respektowania godności ludzkiej oraz przestrzegania i ochrony praw człowieka.

Art. 12a [Czynności zlecone]

1. Komendant straży w przypadku, gdy istnieje potrzeba wykonania czynności w ramach prowadzonych czynności wyjaśniających w sprawach o wykroczenia poza obszarem jego działania, ma prawo wnosić o udzielenie niezbędnej pomocy w tym zakresie od komendanta straży właściwej dla miejsca wykonania czynności.

2. Komendant straży może wykonać czynności zlecone w ramach pomocy, o której mowa w ust. 1.

3. W przypadku, gdy na danym terenie nie funkcjonuje straż, komendant straży, o którym mowa w ust. 1, może zwrócić się o przeprowadzenie poszczególnych czynności dowodowych w ramach prowadzonych czynności wyjaśniających w sprawach o wykroczenia do organu Policji właściwego dla miejsca wykonania czynności.

Art. 12b [Dzień Straży Gminnej] Dzień 29 sierpnia ustanawia się Dniem Straży Gminnej.

Art. 13 (uchylony)

Rozdział 3. Uprawnienia i obowiązki strażników.

Art. 14 [Środki przymusu bezpośredniego]

1. W przypadkach, o których mowa w art. 11 pkt 1-6, 8-10 i 12-14 ustawy z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej (Dz.U. z 2019 r. poz. 2418), strażnik może użyć środków przymusu bezpośredniego, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 1 lit. a, b i d, pkt 2 lit. a, pkt 7, 9, pkt 12 lit. a i pkt 13 tej ustawy, lub wykorzystać te środki.

2. W przypadkach, o których mowa w art. 45 pkt 1 lit. a, b, e i pkt 2 oraz w art. 47 pkt 3, 5 i 6 ustawy z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej, strażnik może użyć broni palnej lub ją wykorzystać.

3. Wobec zwierzęcia, którego zachowanie zagraża bezpośrednio życiu lub zdrowiu strażnika lub innej osoby, strażnik może wykorzystać także środek przymusu bezpośredniego, o którym mowa w art. 12 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej.

4. Użycie i wykorzystanie środków przymusu bezpośredniego i broni palnej oraz dokumentowanie tego użycia i wykorzystania odbywa się na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej.

Art. 14a (uchylony)

Art. 14b (uchylony)

Art. 14c (uchylony)

Art. 14d (uchylony)

Art. 14e (uchylony)

Art. 14f (uchylony)

Art. 14g (uchylony)

Art. 14h [Delegacja ustawowa dla Rady Ministrów] Minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw administracji publicznej określi, w drodze rozporządzenia, sposób przechowywania i ewidencjonowania środków przymusu bezpośredniego, uwzględniając potrzebę właściwego zabezpieczenia tych środków i dokumentacji, uniemożliwiającego dostęp osób niepowołanych.

Art. 15 [Świadectwo broni]

1. Straż może otrzymać świadectwo broni, na zasadach określonych w przepisach art. 29 oraz art. 31 ust. 1 ustawy z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji, na:

1) broń palną do wykonywania zadań określonych w art. 11 ust. 1 pkt 5 i 9;

2) przedmioty przeznaczone do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 13 ustawy z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej, o średniej wartości prądu w obwodzie przekraczającej 10 mA.

2. Straże, po uzyskaniu świadectwa broni mogą nabywać broń i amunicję od podmiotów uprawnionych do obrotu bronią.

Art. 16 [Dopuszczenie strażnika do wykonywania zadań z bronią palną]

1. Dopuszczenie strażnika do wykonywania zadań z bronią palną i przedmiotem przeznaczonym do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej, o którym mowa w art. 12 ust. 1 pkt 13 ustawy z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej, o średniej wartości prądu w obwodzie przekraczającej 10 mA, następuje na wniosek komendanta straży, w drodze decyzji administracyjnej wydanej przez właściwy organ Policji.

2. W zakresie zasad dopuszczenia strażnika do posiadania broni palnej i przedmiotu przeznaczonego do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej, o którym mowa w art. 12 ust. 1 pkt 13 ustawy z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej, stosuje się odpowiednio przepisy art. 30 ustawy z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji.

Art. 17 [Wyposażenie w broń palną bojową] Strażnik, o którym mowa w art. 16, na polecenie właściwego komendanta straży może zostać wyposażony w broń palną na czas wykonywania zadań określonych w art. 11 pkt 5 i 9.

Art. 18 [Upoważnienie ustawowe dla ministra]

1. *(uchylony)*

2. *(uchylony)*

3. *(uchylony)*

4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, warunki przydziału broni palnej i amunicji do tej broni oraz warunki przechowywania i ewidencjonowania broni i amunicji przez straż, z uwzględnieniem specyfiki działania straży oraz sposobów uniemożliwienia dostępu do tej broni i amunicji osobom trzecim.

Art. 19 (uchylony)

Art. 20 [Zażalenie do prokuratora] Na zastosowanie i sposób przeprowadzenia czynności, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 1-3 i 4-9 oraz art. 14, przysługuje zażalenie do prokuratora.

Art. 21 [Umundurowanie, legitymacja służbowa, znak identyfikacyjny]

1. Strażnik podczas wykonywania czynności służbowych jest obowiązany nosić umundurowanie, legitymację służbową, znak identyfikacyjny oraz emblemat gminny.

2. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, wzór umundurowania, legitymacji, dystynkcji i znaków identyfikacyjnych strażników, a także warunki i sposób ich noszenia.

Art. 22 [Obowiązek przedstawienia się imieniem i nazwiskiem] Strażnik przy wykonywaniu czynności, o których mowa w art. 12, jest obowiązany przedstawić się imieniem i nazwiskiem, a ponadto na żądanie osoby, której czynności te dotyczą, okazać legitymację służbową w sposób umożliwiający odczytanie i zanotowanie nazwiska strażnika oraz organu, który wydał legitymację.

Art. 23 [Korzystanie z ochrony prawnej przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych] W związku z wykonywaniem czynności służbowych strażnik korzysta z ochrony prawnej przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych.

Art. 24 [Wymagania stawiane strażnikowi] Strażnikiem może być osoba, która:

- 1) posiada obywatelstwo polskie;
- 2) ukończyła 21 lat;
- 3) korzysta z pełni praw publicznych;
- 4) posiada co najmniej wykształcenie średnie lub średnie branżowe;
- 5) cieszy się nienaganą opinią;
- 6) jest sprawna pod względem fizycznym i psychicznym;
- 7) nie była skazana prawomocnym wyrokiem sądu za ścigane z oskarżenia publicznego i umyślnie popełnione przestępstwo lub przestępstwo skarbowe;
- 8) ma uregulowany stosunek do służby wojskowej.

Art. 24a [Obowiązkowe badania lekarskie i psychologiczne]

1. Strażnicy oraz osoby ubiegające się o przyjęcie do pracy w charakterze strażnika podlegają obowiązkowym badaniom lekarskim i psychologicznym.

2. Do przeprowadzania badań lekarskich stosuje się odpowiednio art. 229 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1320 oraz z 2021 r. poz. 1162).

3. Minister właściwy do spraw zdrowia, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, określi, w drodze rozporządzenia, zakres i tryb przeprowadzania badań psychologicznych osób, o których mowa w ust. 1, oraz podmioty uprawnione do przeprowadzania badań psychologicznych, uwzględniając potrzebę prawidłowego stwierdzenia przez psychologa istnienia lub braku przeciwwskazań psychologicznych do wykonywania czynności strażnika.

Art. 25 [Zatrudnienie strażnika; szkolenie podstawowe]

1. Strażnika zatrudnia się po raz pierwszy na czas określony nie dłuższy niż 12 miesięcy, w ramach którego odbywa szkolenie podstawowe.

2. Szkolenie podstawowe kończy się egzaminem, który przeprowadza komisja egzaminacyjna powoływana przez właściwego terytorialnie komendanta wojewódzkiego (Stołecznego) Policji. Członkowie komisji powinni posiadać wiedzę, umiejętności i doświadczenie w zakresie wynikającym z programu szkolenia podstawowego.

3. Po ukończeniu z wynikiem pozytywnym szkolenia podstawowego, strażnika można zatrudnić na czas określony nie dłuższy niż 3 lata albo na czas nieokreślony.

4. W uzasadnionych przypadkach można odstąpić od zatrudnienia strażnika na czas określony, jeżeli posiada on odpowiednie przygotowanie do pracy w straży.

5. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, minimalny zakres programu szkolenia podstawowego strażników gminnych, warunki i zakres udziału Policji w szkoleniu podstawowym, sposób powoływania, skład i tryb działania komisji egzaminacyjnych, obowiązki przewodniczącego komisji, formę egzaminu oraz organ właściwy do wydania świadectwa złożenia egzaminu i wzór świadectwa. Rozporządzenie powinno uwzględniać potrzebę zapewnienia odpowiedniego poziomu wyszkolenia strażników i jednolitości minimum programowego, formy szkolenia, zakres wiedzy teoretycznej i praktyki niezbędnej do wykonywania obowiązków strażnika oraz poprawność przebiegu i rzetelność oceny egzaminowanych.

Art. 26 [Pisemne ślubowanie] Z dniem zatrudnienia strażnik składa pisemne ślubowanie następującej treści:

„ Ślubuję uroczyście służyć Państwu i wspólnocie lokalnej, chronić porządek publiczny i bezpieczeństwo ludzi, przestrzegać porządku prawnego i dyscypliny służbowej, dbać o etykę i dobre imię służby ”

Ślubowanie może być również złożone z dodaniem słów „Tak mi dopomóż Bóg”.

Art. 26a [Zawieszenie w pełnieniu obowiązków]

1. Strażnika zawiesza się w pełnieniu obowiązków pracowniczych w razie wszczęcia przeciwko niemu postępowania karnego w sprawie o ścigane z oskarżenia publicznego i popełnione umyślnie przestępstwo lub przestępstwo skarbowe - na czas nie dłuższy niż 3 miesiące.

2. Strażnika można zawiesić w pełnieniu obowiązków pracowniczych w razie wszczęcia przeciwko niemu postępowania karnego w sprawie o ścigane z oskarżenia publicznego i popełnione nieumyślnie przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, jeżeli jest to celowe z uwagi na dobro postępowania lub dobro pracy - na czas nie dłuższy niż 3 miesiące.

3. W uzasadnionych przypadkach okres zawieszenia w pełnieniu obowiązków pracowniczych można przedłużyć na dalszy okres, nie dłużej jednak niż do czasu ukończenia postępowania karnego za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe.

4. Strażnikowi zawieszonemu w pełnieniu obowiązków pracowniczych, od najbliższego terminu wypłaty wynagrodzenia za pracę przysługuje wynagrodzenie w wysokości 50% jego wynagrodzenia zasadniczego oraz dodatków do wynagrodzenia określonych w umowie o pracę w stałej wysokości.

5. Po upływie okresu, na jaki strażnik został zawieszony w pełnieniu obowiązków pracowniczych, strażnikowi wypłaca się należne wynagrodzenie za okres zawieszenia oraz obligatoryjne podwyżki wynagrodzenia w tym okresie, w przypadku umorzenia postępowania karnego za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe lub uniewinnienia prawomocnym wyrokiem sądu.

6. Przepisu ust. 5 nie stosuje się w przypadku warunkowego umorzenia postępowania karnego.

Art. 27 [Obowiązki strażnika] Do obowiązków strażnika należy:

- 1) przestrzeganie prawa, rzetelne, bezstronne i terminowe wykonywanie poleceń przełożonych;
- 2) poszanowanie powagi, honoru, godności obywateli i własnej;
- 3) zachowanie tajemnicy prawnie chronionej;
- 4) podejmowanie interwencji w sytuacjach zagrożenia życia, zdrowia lub mienia, a także w przypadku naruszenia dóbr osobistych ludzi;
- 5) zachowanie uprzejmości i życzliwości w kontaktach z obywatelami, przełożonymi, podwładnymi oraz współpracownikami;
- 6) stałe podnoszenie kwalifikacji zawodowych;
- 7) zachowanie się z godnością w czasie pracy i poza nią.

Art. 28 (uchylony)

Art. 29 [Gratyfikacje dla strażnika]

1. Strażnik, który wzorowo wykonuje obowiązki, przejawia inicjatywę w działaniach, doskonalą swoje kwalifikacje zawodowe, może uzyskać:

- 1) pochwałę;
- 2) nagrodę pieniężną;
- 3) przeniesienie na wyższe stanowisko;
- 4) przedstawienie do odznaczenia.

2. Strażnik, o którym mowa w ust. 1, może również uzyskać usunięcie z akt osobowych zapisu o uprzednio wymierzonej karze dyscyplinarnej.

Art. 29a [Tygodniowy czas pracy strażnika; odpoczynek]

1. Obowiązki pracownicze strażnika powinny być ustalone w sposób pozwalający na ich wykonanie w ramach przeciętnie 40 godzin w przeciętnie pięciodniowym tygodniu pracy w 4-miesięcznym okresie rozliczeniowym.

2. Tygodniowy czas pracy strażnika, łącznie z pracą w godzinach nadliczbowych, nie może przekraczać przeciętnie 48 godzin w 4-miesięcznym okresie rozliczeniowym.

3. Strażnikowi przysługuje w każdym tygodniu nieprzerwany odpoczynek w wymiarze nie krótszym niż 35 godzin oraz nieprzerwany odpoczynek dobowy w wymiarze nie krótszym niż 11 godzin.

4. Przepisy ust. 1-3 nie dotyczą sytuacji, które wymagają podjęcia środków do ochrony życia lub zdrowia obywateli, a także bezpieczeństwa zbiorowości, w szczególności w związku z powszechnym zagrożeniem bezpieczeństwa publicznego, katastrofą, klęską żywiołową lub przestępstwem o charakterze terrorystycznym.

5. W zamian za czas przepracowany w godzinach nadliczbowych strażnikowi przysługuje w tym samym wymiarze, w okresie rozliczeniowym, czas wolny od pracy albo może mu zostać przyznany dodatek do

wynagrodzenia.

6. W przypadku naruszenia prawa do odpoczynku, o którym mowa w ust. 3, w sytuacjach wskazanych w ust. 4 strażnikowi przysługuje, w okresie rozliczeniowym, równoważny okres odpoczynku.

Art. 29b [Prawo do 100% wynagrodzenia, zwolnienie lekarskie]

1. W okresie przebywania na zwolnieniu lekarskim w razie stwierdzenia zakażenia lub zachorowania na chorobę, o której mowa w przepisach o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, przy czym stwierdzone zakażenie lub zachorowanie powstało w związku z wykonywaniem zadań służbowych w okresie ogłoszenia stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii z powodu tej choroby, strażnik zachowuje prawo do 100% wynagrodzenia.

2. Prawo do 100% wynagrodzenia przysługuje również wtedy, gdy strażnik został zwolniony od wykonywania zadań służbowych na skutek podlegania obowiązkowej kwarantannie, izolacji lub izolacji w warunkach domowych, o których mowa w przepisach o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, jeżeli podleganie tej kwarantannie lub izolacji powstało w związku z wykonywaniem zadań służbowych w okresie ogłoszenia stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii z powodu tej choroby.

3. Wykonywanie zadań służbowych, o których mowa w art. 27, stwierdza pisemnie przełożony lub upoważniona przez niego osoba.

Art. 30 [Zrzeszanie w związkach zawodowych]

1. Strażnicy mogą się zrzeszać w związkach zawodowych, z tym że nie mają prawa do strajku. Przepisy ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz.U. z 2019 r. poz. 263) stosuje się odpowiednio.

2. W trakcie trwania stosunku pracy strażnik nie może być członkiem partii politycznej.

Art. 31 [Zakaz podejmowania innego zajęcia zarobkowego] Strażnik nie może bez zezwolenia komendanta podejmować innego zajęcia zarobkowego.

Art. 32 [Zastosowanie przepisów o pracownikach samorządowych] W sprawach dotyczących strażników, a nieuregulowanych w ustawie, mają zastosowanie przepisy o pracownikach samorządowych.

Art. 33 [Odesłanie do ustawy o pracownikach samorządowych] Obowiązki i prawa innych pracowników zatrudnionych w straży reguluje ustawa o pracownikach samorządowych.

Rozdział 4. Zmiany w przepisach obowiązujących oraz przepisy przejściowe i końcowe.

Art. 34 (pominięty)

Art. 35 (pominięty)

Art. 36 (pominięty)

Art. 37 (pominięty)

Art. 38 [Straże gminne działające w dniu wejścia w życie ustawy]

1. Straże gminne działające w dniu wejścia w życie ustawy stają się z tym dniem strażami w rozumieniu ustawy.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się, jeżeli rada gminy, w drodze uchwały, przed wejściem w życie ustawy, postanowi o likwidacji straży.

Art. 39 [Oddziały Straży Miejskiej m.st. Warszawy]

1. Straże gminne utworzone przez gminy, o których mowa w art. 1 ustawy z dnia 25 marca 1994 r. o ustroju miasta stołecznego Warszawy (Dz.U. poz. 195 i 396 oraz z 1995 r. poz. 601), zwane dalej „gminami warszawskimi”, stają się z mocy prawa oddziałami Straży Miejskiej m.st. Warszawy. Regulamin straży może określić inną strukturę organizacyjną Straży Miejskiej.

2. Strażnicy oraz inni pracownicy straży gminnych utworzonych przez gminy warszawskie mogą do dnia 31 marca 1998 r. złożyć oświadczenie o niewyrażeniu zgody na zatrudnienie w Straży Miejskiej m.st. Warszawy. Stosunek pracy z osobami, które złożyły oświadczenie, wygasa z mocy prawa z dniem przekształcenia straży gminnej w oddział straży miejskiej.

3. Zasady i wysokość wynagrodzenia strażników oraz innych pracowników straży gminnych, o których mowa w ust. 2, z dniem przekształcenia straży gminnej w jednostkę organizacyjną straży miejskiej ustalana jest według zasad obowiązujących w Straży Miejskiej m.st. Warszawy. W roku 1998 koszty funkcjonowania oddziałów, o których mowa w ust. 1, pokrywane są z budżetu gmin warszawskich, w których straże gminne działały przed dniem przejścia przez Straż Miejską.

4. Mienie komunalne pozostające w dyspozycji straży gminnej może być przekazane nieodpłatnie przez gminę warszawską m.st. Warszawie, z przeznaczeniem na potrzeby Straży Miejskiej m.st. Warszawy.

Art. 40 [Prawo używania umundurowania, legitymacji służbowej, znaku identyfikacyjnego] Strażnik może używać umundurowania, legitymacji służbowej, znaku identyfikacyjnego oraz emblematu gminy według dotychczasowych obowiązujących wzorów, do czasu wyczerpania ich zapasów, nie dłużej jednak niż 18 miesięcy od dnia wejścia ustawy w życie.

Art. 41 [Wejście w życie] Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1998 r., z wyjątkiem art. 39 ust. 1, 3 i 4, który wchodzi w życie z dniem następującym po upływie kadencji rad gmin wybranych w dniu 19 czerwca 1994 r.¹⁾

1) Kadencja rady gminy trwała 4 lata licząc od dnia wyboru, na podstawie art. 16 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. poz. 95).